

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio I. De variis Regulis applicantibus Verbum Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

quata applicatio, seu determinatio: præsertim, si quis replicare vellet, quòd in exemplis secundæ classis non totam applicationem assignaverimus.

174. Igitur res sic contingit. Cognoscit intellectus motiva credibilitatis, quæ suadent evidenter esse credibile, & credendum mysterium e. g. incarnationis, seu dari præceptum illud credendi propter auctoritatem DEI revelantis: hæc veritas movet voluntatem ad parendum præcepto; unde ista imperat per piam affectionem actum fidei: hoc voluntatis imperio determinatur intellectus, ut eliciat eum actum, nixum, non motivis illis præviis, sed auctoritate, vel testimonio DEI: sicut scilicet, quando quis audit bibliopolam dicere, hunc librum esse S. Augustini, nec habet ullam rationem dubitandi de veritate dicti, aliqua fide credit, hunc librum esse S. Augustini: hæc fide minori posita, applicatur, seu determinatur intellectus, ut eliciat fidem de rebus lectis firmiorem, nixam dictis S. Augustini.

Dices. 2. Voluntas non potest imperare intellectui firmiorem assensum, quam mereantur motiva præcedentia. Resp. neg. illatum; potest enim omnino imperare firmiorem assensum, non quidem nixum motivis illis præcedentibus, sed altiori motivo testimonii Divini: quòd enim voluntas hoc possit, est certum ex Innocentio XI. qui damnavit hanc 19. nam propositionem: *Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.* Potest nempe voluntas æquè bene determinare intellectum ad implendam obligationem suam, quam possit determinare alias potentias, aut se ipsam. Et quidem voluntas tam prudenter potest imperare adimpletionem præcepti fidei, quam adimpletionem alterius cujuslibet præcepti sufficienter intimati, præsertim, cum præceptum credendi, seu credentitas fidei, ut infra dicemus, sit evidens. videatur de hac applicatione motivi Gormaz *de virtut. Theol. à. n. 788.*

DISPUTATIO III.

De Applicatione Objecti Formalis Fidei.

175. **A**uctoritas DEI dicentis, seu testimonium Divinum, cum, saltem juxta communem ordinem Divinæ providentiæ, non innotescat omnibus immediatè per se, debet per aliquid aliud applicari, vel reddi credibile, sive ita proponi, ut assensu fidei omnino dignum sit, & hic ei prudenter adhibeatur, tanquam tali objecto, cui fides prudenter negari non possit, sed juxta leges prudentiæ omnino adhiberi debeat: sicut scilicet proportionaliter liber S. Augustini, ut diximus *n. 156.* debet applicari per auctoritatem bibliopolæ; unde debet adesse aliquod motivum, ex quo ho-

minibus reddatur credibile, DEUM hæc, vel illa revelasse: hoc autem motivum est ordinariè prædicatio ministri, ab Ecclesia missi; sic enim ait S. Paulus *ad Rom. 10. v. 14. Quomodo ergo invocabunt, in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante? quomodo verò prædicabunt, nisi mittantur?*

Jam verò auctoritas Ecclesiæ, vel ejus ministri, licet concedatur, non habere eandem auctoritatem cum testimonio DEI (quanquam aliqui oppositum velint, docentes, ipsam prædicationem Ecclesiæ, vel ministri ab ea missi, esse moraliter verbum DEI, de quo agitur inferius à *n. 443.*) debet tamen tanta esse, ut ipsius prædicatio reddat testimonium DEI evidenter credibile, & credendum: adeoque debet ipsa prius esse evidenter credibilis, ita, ut nemo de Ecclesiæ, ejusque prædicationis veritate, prudenter dubitare possit. In hunc finem DEUS Ecclesiam vestivit signis veritatis planè maximis, & intellectum non omnino pertinacem convincentibus. Hæc autem signa vocantur *motiva credibilitatis*, qualia sunt *prophetia, miracula, uniformitas, & sanctitas doctrinæ, diffusio, seu extensio universalis in omnem orbem &c.* quæ fusiùs infra prosequemur.

Itaque negotium istud sic communiùs procedit. Primò per signa credibilitatis agnoscit homo, Ecclesiam Catholicam præ omnibus aliis sectis esse credibilem, & credendam, seu pro vera habendam. Ex hoc manifestè sequitur, verbis Ecclesiæ, seu ejus ministri, ejus nomine loquentis, esse credendum. Hinc ulterius, quando illa, vel ejus minister, dicit, hoc, vel illud, esse à DEO revelatum, hos, vel illos libros, esse Canonicos, & continere verbum DEI, credendum est, DEUM id dixisse, illisque libris contineri verbum DEI. Et sic ritè est applicatum testimonium Divinum, cui dein innitendo elicitur actus fidei. Ut autem ordinatè ista omnia explicemus, varias verbi DEI applicationes singillatim examinabimus.

QUÆSTIO I.

De variis Regulis applicantibus Verbum DEI.

ARTICULUS I.

An Sacra Biblia sola sufficienter applicant Verbum DEI.

176. **R**eligiones, seu, si ita velis dicere, sectæ (sumendo hoc vocabulum latius) quæ in mundo hoc datæ sunt, aut adhuc dantur, ad has potissimum classes possunt reduci, scilicet ad Philosophismum, Paganismum, Machometismum, Judaismum, & Christianismum. *Paganismus* vocatur cultus plurium Deorum, qualis apud gentiles, & ethnicos, seu paganos fuit.

fuit. *Philosophismus*, qui ab aliis *Theismus* dicitur, eorum est, qui unum DEUM colunt: aliud tamen de ipso non credunt, quam, quod naturalis ratio de eo dicat: pariter aliud præceptum, quam juris naturæ, non agnoscunt. *Machometismus*, est eorum, qui colunt DEUM, & Machometem, tanquam ejus prophetam: quanquam etiam Christum, sed tantum ut prophetam, & hominem duntaxat venerentur. *Judaismus* præter ea, quæ natura dicat, admittit etiam revelationem Divinam, in antiqui testamenti libris contentam, colitque unum DEUM: sed Christum nullo honore dignum existimat. Tandem *Christianismus* Christum filium DEI profitetur, & revelationes, tum antiqui, tum novi testamenti admittit.

Dividuntur autem hæc classes iterum in species inferiores; nam idololatræ diversissimos DEOS adorant: & Philosophi, eodem lumine naturali, ut existimabant, ducti, diversa statuerunt: Turcæ quoque, & Persæ, quanquam ambo Machometem colant, sese invicem ut hæreticos tractant. Inter Judæos fuit alia secta Phariseorum, alia Sadducæorum, alia Herodianorum. Christiani etiam in diversas sectas, Ariani, Donati, Wicleffi, Lutheri, Calvini &c. abierunt. Ex his autem Philosophismus, cum non admittat verbum DEI, sed tantum lumen naturale, utique non aliam admittit applicationem credendorum, vel potius affirmandorum de DEO, quam ipsam naturalem hominis rationem. Gentiles, cum absurdissima quæque de suis Diis credant, tanquam applicationem credendorum, aut assignant traditionem majorum (ut eæ gentes, quæ scriptis nihil consignarunt) aut certe aliquos libros eorum, & probabiliter adjunctam poporum, vel etiam poetarum suorum explicationem. Machometani suum Alcoranum, aut certe ejus expositiones, producunt. Judæi, aut Rabbiorum auctoritatem, aut suum Talmud, moderno præsertim tempore assignant. Christiani quoque inter se discrepant; quidam enim, ut hæretici plures, Biblia Sacra, aut spiritum privatum adstruunt: alii, ut Catholici, applicationem (sive quod idem est) regulam aliquam vivam, verbum Divinum, sive scriptum, sive traditum, in sensu legitimo explicantem, agnoscunt.

177. Circa hæc facile probatur, quod minimè sufficiant ea, quæ ab aliis, quam Christianis asseruntur; nam, cum (ut infra probabimus) evidenter credibilia, ac credenda sint plura mysteria altissima, & captum humanum longissimè excedentia, certè ratio humana sola (ut Philosophismus vult) ea applicare non potest. Cum rursus evidenter credibile sit, DEUM plurimum esse locutum, quæ ratio naturalis non dicat, certè per istam illa verba DEI applicari non possunt. Huc faciunt quoque dicta n. 36. quæ etiam probant, humanam rationem non tantum non esse motivum fidei, sed nec esse ejus infallibilem applicationem.

Cum insuper (ut infra probabimus) ad minimum evidenter credibile sit, atque cre-

dendum, falsas esse sectas Gentilium, & Machometanorum, nec eas habere verbum DEI, utique sequitur, earum etiam applicationem falsam esse, quatenus pro verbo DEI falsissima quæque applicat. Pariter, ut infra probabimus, falsa est secta Judæorum, qualis nunc existit, adeoque neque penes ipsos est verbum DEI purum, aut incorruptum; quanquam enim libros Moysis ab eis adhuc haberi concedamus, tamen Rabbinii alia multa adjungere, & Talmudistæ inanissimas fabulas confinxere. Quare, etsi suum Talmud, non ipsum verbum DEI, sed tantum applicationem ejus vocarent, tamen pessimè fallerentur. Unde hæc quæstio de applicatione verbi Divini potissimum reducitur ad applicationes verbi Divini, quas variæ sectæ Christianorum assignare solent: quænam scilicet ex pluribus tanquam legitima tenenda sit: quam maximi momenti quæstionem ut ordinatè decidam, per partes rem agam, & de variis verbi DEI applicationibus per plures articulos tractabo, & primò de Sacra Scriptura.

178. Dico itaque. Sacra Scriptura, seu verbum Dei scriptum, non applicat sufficienter se ipsum, sed indiget adhuc alia applicatione, aut regulâ ita omnes Catholici contra hæreticos. Utique non nego, quod Scriptura Sacra sit verbum DEI: neque nego, quod, si ipsa sit ritè applicata in sensu vero, possit aliquis dirigi ab ea ad credendum: sed tantum nego, quod ipsa sola, non aliunde applicata, sit sufficiens regula credendorum. Prob. conclusio. Tunc Sacra Scriptura non potest esse regula se solâ sufficiens, si ex ipsa sola, & nondum aliunde applicata, non constat, 1. an detur aliqua Scriptura Sacra, seu verbum DEI scriptum. 2. quinam libri sint Canonici, vel Scriptura Sacra. 3. quæ sit legitima eorum editio. 4. quis verus Sacræ Scripturæ sensus, in quo omnia credi debeant: atqui hæc omnia non constant ex sola Scriptura: ergo.

Major est innegabilis; si enim nesciatur, an detur aliqua vera Scriptura, aut nesciatur, in quibus libris, vel horum editionibus, comprehendatur, vel non pateat verus ejus sensus, omnia erunt obscura, & incerta, adeoque minimè sufficientia ad fidem certissimam, ut est per se clarum. prob. igitur minor per partes: & in primis quoad primam partem. Si ex Scriptura certò constaret, dari aliquam Scripturam Sacram, ideo hoc constaret; quia id Scriptura assereret: sed, licet ipsa id asserat, non ideo independenter ab omni alia regula, ostendentè infallibilitatem Sacræ Scripturæ, & applicante veritatem hujus assertionis, est statim certum, Scripturam in hoc verum dicere; aliàs quilibet liber, qui diceret, se esse, vel dari aliam Sacram Scripturam, certissimam de hac re fidem faceret, quod nemo sanus dixerit. Certè plures circumferuntur libelli, qui continent aliquas fictas revelationes, & rejiciendi sunt, etsi dicant, eas esse veras.

179. Sed nec secundum potest constare ex Sacra Scriptura sola; nam supposito etiam,

am, dari Scripturam aliquam Sacram, & veram, tamen non est ex Scriptura sola probatum, quinam præ aliis libri sint Canonici. Certè aliqui quosdam rejiciunt, quos alii admittunt: quanquam omnes, hæc de re litigantes, aliquam veram Scripturam dari agnoscant. Sic Judæi veteris testamenti libros pleròsque ut Divinos admittunt: at novo testamento omnem auctoritatem abrogant. Manichæi econtrà, expulso testamento veteri, soli novo fidem adhibebant: & quando urgebantur, quòd Christus Dominus ipse, & Evangelistæ, ac alii scriptores sacri, in Evangelio, & Epistolis Canonicis, textus veteris testamenti, tanquam sacros adhibeant, reponebant, etiam novum testamentum quoad eas partes esse falsificatum. Alii saltem aliquos libros rejiciunt, ut libros Esther, Baruch, Tobia, Sapientia, Ecclesiastici, Machabæorum: imò & quasdam partes novi testamenti, ut epistolam ad Hebræos, epistolam S. Jacobi, item secundam S. Petri, & secundam, ac tertiam S. Joannis, ejusque Apocalypsin, itémque epistolam S. Judæ. Econtrà aliqui admittunt tanquam Canonicos, librum Hermetis, seu Pastoris, tertium, & quartum Esdræ, tertium, & quartum Machabæorum, orationem regis Manasse, epistolam Pauli ad Senecam, Evangelium Nazaræorum, & alia, quæ vide apud Bellarminum tom. 1. *controv. 1. de verbo DEI. l. 1. c. 20.* quos tamen libros Catholici, ut Canonicos non admittunt. Quomodo autem ex sola Scriptura hæc lis definiatur?

180. Pariter nec ex solis Scripturis determinari potest, quænam sit sincera, & incorrupta sacrorum librorum editio. Certum quidem est, DEUM speciali providentia sua impedivisse, ne intra septendecim fermè jam sæcula, quæ fluxerunt à tempore scripti novi testamenti, non interierint, Evangelicæ novi testamenti Scripturæ (ut nihil dicam de testamento antiquo, quòd adhuc pluribus sæculis, saltem quoad aliquos libros, antiquius est) etiam gentiles severissimè sacros libros tradi sibi jusserint, traditòsque combufferint: etiam tunc temporis ex typographiæ defectu exemplaria non ita copiose à scriptoribus confici potuerint, præsertim correctà, cum à describentibus facile aliqua omitti, aut perversè scribi, aut etiam malitiosè plura mutari, vel addi potuerint: certum, inquam, est, speciali DEI providentiæ erga Ecclesiam adscribendum esse, quòd non omnia exemplaria Sacræ Scripturæ fuerint tradita, vel combusta, aut aliter perdità, vel etiam omnia corrupta. Attamen certum etiam est, quòd aliqua exemplaria Sacræ Scripturæ fuerint corrupta; alias cur jam S. Hieronymus, & alii, de correctione solliciti fuissent. Equidem scio, Bellarminum tom. 1. *controv. 1. de verbo DEI. l. 2. c. 2.* negare, Hebraica Biblia à Judæis in odium Christi fuisse corrupta, uti aliqui volebant: quòd tamen nulli in ea editione dentur errores, nec ipse asserit: imò *c. eod. statim sub initium* ait, hoc falsum esse: iterum *explanat. in psalmos* mendosam eam editionem esse

sapienter asserit, præsertim post additionem punctorum, à Rabbini factam, post quam versio Hebraica sæpe valde dubii sensus est, & à Latina editione multum diversa. Pariter videre est apud Bellarminum *cit. l. 2.* nec Græcam, nec Chaldaicam, nec omnes Latinas editiones, olim adhibitæ, esse absque omnibus mendis, præsertim quæ ab hæreticis prodierunt: & celari non possunt imposturæ Lutheri, qui plures textus corrupit. Imò, quam habemus editionem vulgatam, quamque omnibus meliorem, ac puriorem esse, & in iis, quæ ad fidem, morèque spectant, infallibilem, dubitare non licet, tamen ceu omnibus omnino numeris absolutam, & librariorum, aut typographorum, erroribus omnibus carentem, Ecclesia non proponit, ut expressè dicitur *in præfatione ad lectorem*, posita in principio Bibliorum Sixti V. & Clementis VIII. jussu editorum.

181. Quod attinet ad quartum, scilicet, quòd sensus Sacræ Scripturæ sit dubius, & esse obscurus, id quidem hæretici, nostri præsertim temporis, perversè negant: attamen intellectui non obstinate estita certum, ut de hoc omnino dubitare non possit. In primis enim ipsa S. Scriptura testatur, se esse obscuram, & intellectu difficilem. Sic *psal. 118. v. 18.* ait David: *Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua: & v. 34. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam: rursus. v. 135. Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me justificationes tuas: in quæ loca S. Hieronymus in epist. ad Paulinum de institutione Monachi c. 4. ait: Si tantus Propheta tenebras ignorantia constitetur, qua nos putas parvulos, & penè lactentes, inscitia nocte circumdari?*

Iterum *Luce ultimo v. 45.* de Christo dicitur: *Tunc aperuit illis discipulis sensum, ut intelligerent Scripturas: ergo non per se ipsos eas intelligebant. Actorum 8.* Evnuchus reginæ Candacis Isaiam legens, & à Philippo Diacono interrogatus *v. 30. Putasne, intelligis, qua legis?* respondit *v. 31. Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi?* Denique de epistolis S. Pauli dicitur *2. Petri. 3. v. 16. In quibus sunt quedam difficilia intellectu, quæ indocti, & insubiles depravant, sicut & ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.* Notat autem Bellarminus tom. 1. *controv. 1. de verbo DEI. l. 3. c. 1.* non dici difficilia tantum indoctis, & instabilibus, sed difficilia absolute, quamvis de indoctis dicatur, quòd ea dicta depravant: idque probat ex S. Augustino.

Consentiunt unanimiter SS. Patres. S. Hieronymum modò citavimus, qui insuper *epist. ad Algasiam. quæst. 8. in eum locum: Occasione accepta peccatum &c.* ait: *Totus hic Apostoli locus, imò omnis epistola ejus ad Romanos, nimis obscuritatibus involuta est.* S. Augustinus *epist. 119. ad Januarium c. 21. Miror, quia hoc te latet, quòd non solum in aliis innumerabilibus rebus, multa me latent, sed etiam in ipsis sanctis Scripturis* multo

multo nesciam plura, quam sciam. & l. de fide, & operibus c. 15. ait: Quapropter diligenter oportet attendere, quomodo accipienda sit Apostoli Pauli illa sententia, planè ad intelligendum difficilis, ubi ait (1. Cor. 3. v. 11.) *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, prater id, quod positum est, quod est Christus JESUS &c.* S. Gregorius homil. 9. in Ezechiel. ait: *Liber autem involutus est Scriptura Sacra eloquium obscurum, quod profunditate sententiarum involvitur, ut non facile sensu omnium penetratur.* Similia habentur passim apud alios SS. Patres, Irenæum, Ambrosium, Chrysostomum, Origenem, quorum textus vide apud Bellarminum tom. 1. *controv. 1. de verbo DEI l. 3. c. 1.* Accedit experientia ipsa; cum doctissimi etiam, atque optimi viri, post indefessa studia, tamen fateantur, sensum Sacrae Scripturae saepe sibi esse obscurum. Et sanè hoc nemo mirabitur, si considerare velit sacram literarum tropos obscuros, phrasas à nostris linguis alienas, inaudita proverbialia, parabolas peregrinas, translationes longissime petitas &c.

182. Quin ipsi haeretici, licet alicubi taceantur, Scripturam esse intellectu facilem, alicubi sui immemores dicunt, eam esse difficilem. Lutherus l. 1. *contra Zwinglium, & Acolampadium* ait, propter diversas Scripturae interpretationes, si mundus diutius steterit, recurrendum tandem rursus ad Conciliorum decreta. Idem in *praefatione in Psalmos* ait, nec doctissimos, nec sanctissimos, nec se ipsum, intelligere in omnibus Psalterium in legitimo sensu. Brentius ait, donum interpretandi Scripturas esse donum Spiritus Sancti, qui tamen illud liberimè distribuatur, pro suo beneplacito. Kemnitius ait, in Ecclesia donum interpretationis non omnibus esse commune, sicut & gratiam sanationum, ac miraculorum. Accedit, quòd factò etiam ipso sibi contradicant haeretici; dum enim dicunt, Scripturam esse claram, tamen, quandoeunque ex ea nobis aliquid obijciunt, nunquam textum pro se clarum adducunt, ut infra videbimus: imò semper absque comparatione credibilius est, textum illum facere sensum, ipsorum intentioni oppositum: quomodo ergo dicere possunt, omnia esse clara?

Nec haeretici respondeant, Scripturam tantum obscuram esse superbis, vel indoctis, Hebraica, aut Graecae linguae ignaris; nam inprimis, & Evnuchus Candacis (de quo *Actor. 8.*) pius, & humilis erat, & teste S. Hieronymo *epist. 103. ad Paulin. c. 5.* sanctus: itèmq; linguae Hebraicae, vel Syriacae, in qua Isaias scriptus tunc erat, gnarus: & tamen eum non intellexit. Et quis, tum virtute, tum doctrinà, & Hebraicae linguae notitià, major S. Hieronymo, quem Ecclesia in exponendis Sacris Scripturis doctorem maximum appellat? Hic tamen *locis num. praeced. citatis* fateatur, Scripturam Sacram sibi esse obscuram. Huc etiam spectat observatio Bellarmini in *verba Divi Petri epist. 2.*

R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. 1.

circa epistolas S. Pauli, quam n. 181. adduximus.

Sed & planè injuriosum est dicere, quòd Catholici omnes sint indocti, superbi, aut impii, qui tamen Scripturam Sacram fateantur obscuram. Adde, hinc sequi, indoctos non habere ullam regulam sufficientem fidei suae; namque Scriptura ipsis obscura est: doctorum auctoritas fallibilis: praesertim, cum docti inter se contrarii sint, & haeretici interpretes plurimum, non tantum à Catholicis, sed etiam à se ipsis, inter se differant.

183. Verum afferamus etiam aliquos textus, & petamus claram eorum interpretationem ab adversariis. Videtur sanè clarissimus ille textus *Matth. 26. v. 26.* *Hoc est corpus meum:* & tamen Sacramentarii cum Lutheranis, teste Valentia *tom. 3. disp. 1. q. 1. puncto 7. quest. 3.* plures, quam octoginta interpretationes differentes, adhibuere. Sanè Lutherani eum textum explicant de praesentia reali Christi in usu, tamen absque transubstantiatione: Calvinistae, & Zwingliani eum explicant in sensu metaphorico, & tropico: Catholici de reali praesentia Christi, etiam extra usum, & cum transubstantiatione. Quis item decideret ex sola Scriptura? Certè, si ita clara haec esset, deberent omnes eandem dare interpretationem.

Rursus *Joan. 10. v. 30.* Christus dicit: *Ego, & Pater unum sumus.* Catholici cum modernis haeticis pluribus hunc textum explicant de unitate reali, & consubstantiali naturae: Ariani, & Nestoriani, de unitate tantum morali, & affectiva. Iterum *Joan. 14. v. 28.* Salvator ait: *Pater major me est.* Catholici cum modernis pluribus haeticis haec verba explicant, quòd major sit Pater Filio, secundum naturam humanam accepto, non autem secundum Divinam, secundum quam unum est cum ipso: Ariani iterum volunt, Filium esse omnimodè minorem, adeoque non esse DEUM. *Matth. 28. v. 19.* dicit Christus Apostolis: *Docete omnes gentes, baptizantes eos.* Anabaptistae explicant, non debere quemquam prius baptizari, quam doceri, adeoque parvulos non esse baptizandos: Catholici cum multis haeticis dicunt, illud *docete* tantum intelligendum esse de adultis doctrinae capacibus.

Et quaeso, quomodo ex Scriptura sola probant haeretici contra Catholicos per illud *Matth. 26. v. 27.* *Bibite ex hoc omnes:* esse omnibus impositum praecipuum sumentium etiam sacrum calicem; cum tamen nec ipsi praecipuum agnoscant in iis verbis, in eadem cena dictis *Joannis 13. v. 14.* *Et vos debetis alter alterius lavare pedes.* praesertim cum *Marci 14. v. 23.* postquam soli Apostoli bibissent, jam dicatur: *Et biberunt ex illo omnes.* Plura similia possent afferri, uti & alia, ex quibus videtur inferri aliqua apparens in Scripturis contradictio, adeo, ut SS. Patres, maxime S. Augustinus, laboraverint in conciliandis Evangelistis. Sanè haec controversia ex Scriptura decidi non possunt:

possunt: sed, sicut in dubiis, de interpretatione legum civilium, recurrendum est ad iudicem, quem rex, aut respublica necessariò constituere debet: ita etiam in dubiis, de sensu Scripturæ, recurrendum est ad aliam regulam, vel iudicem controversiarum, quem Christus constituere debuit; cum voluerit utique, bene ordinatam religionem instituire.

184. Dicunt adversarii, licet quædam loca Scripturæ sint obscuriora, ea tamen alibi declarari: sed, si hoc verum foret, certè tot lites de intelligentia Sacrarum Scripturarum non essent, inter Catholicos, & sectarios: imò inter hos invicem ipsos. Dicunt iterum, S. Augustinum l. 2. de doctrina Christiana c. 6. dicere, omnia obscura alibi explicari: sed S. Augustinus adversariis ibi nullatenus favet. Caput illud sextum sic incipit: *Sed multis, & multiplicibus obscuritatibus, & ambiguitatibus decipiuntur, qui temere legunt, aliud pro alio sentientes: quibusdam autem locis quid vel falso suspiciuntur, non inveniunt: ita obscure quadam dicta densissimam caliginem obducunt: quod totum provisum divinitus esse non dubito, ad edendam labore superbiam, & intellectum a fastidio renovandum:* quæ S. Patris verba nostram de obscuritate Sacre Scripturæ sententiam maximè roborant.

Quòd autem in fine capituli sic habeat: *Nihil enim ferè de illis obscuritatibus eruitur, quod non planissimè dictum alibi reperitur:* in primis non probat, à quolibet reperiri planissimè dictum: sed ad summum probat, id reperiri à certis quibusdam, copiosius à DEO illustratis: certè expositionem in locum illum Cantici, quam ibidem S. Augustinus ponit, plurimi non reperissent. 2. Non dicit S. Augustinus, omnia obscura alibi reperiri planissima, sed tantum, siquid eruitur ex obscuritatibus, hoc est, reperiri doctrinas aliquas sacras inde erutas alibi planius scriptas. 3. Neque de his simpliciter dicit, eas reperiri: sed addit particulam *ferè* valde limitantem: & sanè sibi contradiceret, si hoc ita illimitatè assereret; nam, si hoc esset, non fateretur, se plura in Scripturis nescire, quam sciat.

Accedit, quòd, si etiam verum esset, textus obscuros alibi explicari, tamen adhuc esset obscurum, quis textus sumendus pro regula alterius. Sic illum textum: *Pater major me est:* Catholici explicant in ordine ad alterum: *Ego, & Pater unum sumus.* Ariani oppositum faciunt. Lutherani, qui asserunt, concupiscentiam esse verè formiter peccatum, textus illos ad Rom. 6. & 8. quibus dicuntur, per baptismum homines abluti, & sanctificati, explicant in ordine ad alterum ad Rom. 6. ubi Apostolus dicit, in se adhuc habitare peccatum: dicuntque illud *ablui* non significare, tolli omnino peccatum, sed tantum non imputari. Catholici vice versa; quia dicunt, nullum in justificatis peccatum esse, explicant hunc textum posteriorem in ordine ad priorem, & ajunt, illud *habitare peccatum* non accipi-

endum de peccato formaliter tali, sed tantum metonymicè tali, seu de effectu peccati, & ad summum in quibusdam de causa peccati, qualis est concupiscentia; unde adhuc opus est alio iudice, hanc litem infallibiliter dirimente.

185. Dicunt rursus aliqui hæretici, ea, quæ sunt, & manent obscura, non pertinere ad substantiam fidei, sed ad scholasticas tantum controversias, adeoque non esse magni momenti. At hoc omnino est falsum; utique enim doctrinæ de numero sacramentorum, de SS. Eucharistia, de Christi Divinitate, de nostra justificatione, de parvulorum baptismo, de pœnitentia, de peccato originali &c. spectant ad substantiam fidei? & hæc tamen sunt controversa: & partes litigantes, in ordine ad suas sententias probandas, etiam Scripturas Sacras adducunt. Et quis dicet, tot Concilia fuisse celebrata propter res non magni momenti, sive, ut quæstiones exiguæ, quia ex Scripturis solis decidi non poterant, à totius Ecclesiæ fenestru, maximis sumptibus, & incommodis collecto, deciderentur? An quis dicet cum quibusdam hæreticis adiaphoristis, sufficere ad fidem, credere DEUM omnium creatorem, bonorum remuneratorem, malorum vindicem, mysteria SS. Trinitatis, & Incarnationis: cætera adiaphora, seu indifferentia esse? quam horrendam impietatem etiam nostri adversarii detestantur.

Tandem, quòd multa sint de substantia fidei, quæ etiam, saltem ut plurimum, ab adversariis nostris admittuntur, neque tamen ex Scripturis satis probari possunt, ostenditur exemplis. Sic clarè ex Scripturis solis non potest desumi: an parvuli sint baptizandi, an non: an iisdem necessaria ad salutem sit Eucharistia, adeoque etiam ipsi sit porrigenda, an non: an valeat baptismus ab hæretico datus, an non: an pascha celebrandum die dominico, an alio die, in quem incidit decima quarta luna mensis primi: an dies dominica potius, quam sabbathi, sit habenda pro festo. Rursus Pater in Divinis creditur ingenuus: itémque Spiritus Sanctus adorandus: sed tamen negat S. Augustinus l. 3. contra Maximinum c. 3. hæc in Scripturis clarè legi. Sed nec descensus ad inferos Christi Domini in iis est clarè expressus. Et hæc non sunt leves duntaxat scholarum controversiæ, sed quæstiones, à quarum resolutione pendet salus quàm plurimorum. Quamvis autem istorum omnium fides explicita non sit necessaria necessitate mediæ ad salutem, tamen sunt talia, ut spectent ad substantialia fidei, & debeant sciri, saltem ab Ecclesia: ergo sola Scriptura non potest esse regula fidei, seu applicatio sufficiens testimonii Divini.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

186. **O**B. 1. Quòd debeat dari aliqua Scriptura Sacra, clarè inferretur ex natura ipsius religionis, vel

vel providentiæ Divinæ, mundum gubernantis: ergo. Resp. neg. ant. nam jam cum Adamo cœpit religio, seu cultus veri Numinis, & tamen per bis mille quingentos, & fortè amplius annos, usque ad Moysen, nulla fuit Sacra Scriptura. Sed nec providentia DEI necessariò exigit, dari Sacram Scripturam; cum utique DEUS etiam ante Moysen providè rexerit mundum, & insuper alia habeat innumera media, quibus dirigat ad beatitudinem suos cultores: certè non destituit suâ providentiâ homines per tot sæcula in lege naturali viventes.

187. Ob. 2. Sacra Scriptura manifestat se ipsam, & probat se esse Divinam 1. puritate, & sanctitate doctrinæ, quæ in ea continetur. 2. mirabili consensu auctorum, ita concorditer scribentium, quasi non plures auctores, sed tantum plures calami unius auctoris eam scripserint. 3. impletione vaticiniorum, in ea contentorum, quæ impletio conciliat etiam fidem aliis inibi dictis. 4. demum ex miraculis in confirmacionem dogmatum in Scriptura contentorum factis: ergo non est illi opus alia applicatione, sed ipsamet per se jam satis se applicat, seu proponit ut Divinam.

Resp. 1. cum Ralslero in *Regula externa fidei. n. 81.* hæc quidem Sacram Scripturam valde commendare, sed tamen, nisi Ecclesiæ auctoritas accedat, intentum non evincere. Sanè, si hoc esset ita clarum, nulla inter SS. Patres fuisset diversitas in recipiendis quibusdam libris, tanquam canonicis: neque Gelasius Papa debuisset multis discernere sacros libros ab apocryphis: neque modò lis foret, quoad hoc ipsum punctum inter Catholicos, atque Acatholicos. Resp. 2. ad singula, & quidem ad 1. Doctrina pura, & sancta, etiam tradi potest ab homine, non tantum a DEO. Adde, quòd eadem hæc puritas, seu immunitas ab omni labe falsitatis, se ipsa non sit ubique in Scripturis manifesta; cum in libris Genesis, Exodi, Jobi, ac etiam aliis, plura contineantur intellectu valde difficilia, aliquando etiam, nisi ritè explicentur, cum bonis moribus non satis manifestè concordantia, ita, ut eorum puritas, & veritas, potiùs ex libris aliunde ostensis Divinis, quàm horum Divinitas ex illorum veritate, & puritate, debeat probari.

188. Ad 2. Non minùs inter se concordantes esse posse videntur scriptores tantum humani: imò concordia sacrorum scriptorum non est ex se manifesta; cum S. Augustinus, & alii, multum laborare debuerint, ut Evangelistas à contradictione vindicarent. Ad 3. Vaticinia ad summum probant, eos libros esse sacros, in quibus ipsa continentur, scilicet aliquos libros testamenti antiqui: in quibus tamen libris non omnia dogmata fidei Christianæ continentur. Sed nec omnia vaticinia independentè ab auctoritate Ecclesiæ ita clara sunt, ut, quando impleta fuerint, vel an primùm implenda, jam constet. Certè in prophetia Danielis plura adhuc obscura sunt. Libri autem novi testa-

menti per vaticinia non ita probantur. Quòd si autem isti non sint Divini, uti sanè à Gentilibus, & Judæis non agnoscuntur pro talibus, etiam non certissimò constabit ex iis, sicut ad fidem requiritur, vaticinia illa fuisse impleta. Et certè Gentiles, atque Judæi, plurima, eaque præsertim, quæ de venturo Messia prædicta sunt, negant esse impleta: quanquam in hoc malè faciant; cum non tantum libri novi testamenti, sed tota Ecclesiæ, & immemorialis traditio, id ipsum testetur, ut infra videbimus, agendo de signis credibilitatis.

Ad 4. denique. Miracula non magis probant veritatem Sacræ Scripturæ, quàm veritatem religionis Catholicæ: imò videtur priùs miraculis probari auctoritas Ecclesiæ, & ex hac libri sacri, quatenus Ecclesiæ dogma est, hos determinatos libros esse sacros. Quòd si tamen aliquando miracula patrata sunt in approbationem ipsius Sacræ Scripturæ, e.g. si in ignem injecta non combusta est, probat tantum illud exemplar, (quod, an adhuc exstet, incertum est) esse Sacram Scripturam: non autem probat de exemplaribus aliis, quæ potuere corrumpi: imò & illud ipsum exemplar non combustum potuit postea corrumpi, quemadmodum contigit aliis rebus sacris postea profanatis. Ex quibus omnibus ritè concluditur, absque auctoritate Ecclesiæ, vel quacunque demum regula infallibili applicante, non posse solam Scripturam Sacram applicare infallibiliter se ipsam; unde etiam S. Augustinus *l. contra epistolam fundamenti c. 5.* ait: *Ego verò Evangelio non crederem, nisi me Catholica Ecclesiæ commoveret auctoritas.*

189. Ob. 3. Dicere, quòd Scriptura sit obscura, & insufficiens ad nostram instructionem, est deprimere ejus auctoritatem, & eam dicere defectuosam, ac imperfectam: hoc autem est impium: ergo. Resp. neg. ma. quam negat S. Augustinus, quem vide *loc. n. 184. cit.* Obscuritas S. Scripturæ servit ad conciliandam ei majestatem, & reverentiam: nec indicat defectum in Scriptura, sed in nobis, & tenuitate nostri intellectus, ad tam alta mysteria caligantis; nam sæpe Scriptura rem quidem clarè proponit; quia tamen est mysterium valde difficile, homines non statim verba in legitimo sensu accipiunt, sed alium quærunt, & sibi rem obscuram reddunt. Sic quid clarus illis verbis *Matth. 26. v. 26.* *Hoc est corpus meum:* quia tamen est altum mysterium, quòd in tantillo spatio totum corpus Christi contineatur, ista verba sunt Calvinistis, & Zwinglianis valde obscura. Dein aliquando nobis Scriptura fit obscura propter idiotismum, seu proprietatem linguæ, in qua scripta, & ex qua translata est, quam ignoramus: aliquando verò propter ignorantiam historiarum, morum, & consuetudinum apud Hebræos. DEUS autem ista meritò permittit, de quo vide *n. 88.* imò S. Aug. *l. 2. doct. Christ. c. 6.* de eo, quòd plura in Scripturis obscure, & ambigüe dicta sint, ait: *Quod rotum provisum divinitus esse non dubito, ad edo-*

mandam labore superbiam, & intellectum à fastidio renovandum, cui facile investigata plerumque vilescunt. Nec propterea deficit DEUS in necessariis; quia providit de alio medio, scilicet, ut dicemus, de definitione Ecclesiæ, cujus est Sacras Scripturas infallibiliter interpretari. Pariter, etsi non omnia in Scripturis continentur, queri non possumus de providentia DEI; cum vel ex traditione, vel ex Ecclesiæ judicio, illa innotescere possint. Sed neque propterea Scriptura est positivè imperfecta, sicut non est imperfecta ideo; quod non doceat artes omnes; quia hic non est ejus scopus: licet sit imperfecta negativè, sicut omnis creatura.

190. Ob. 4. Ipsa Sacra Scriptura ait, se esse claram: ergo. prob. ant. ipsa vocat se lucem, lucernam lucidam &c. ergo. Confir. 1. *Deutr. 30. v. 11.* dicitur: *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum:* ergo non superat captum nostrum. Confir. 2. S. Paulus *2. Corinth. 4. v. 3.* ait: *Quodsi etiam opertum est Evangelium nostrum, in iis, qui perierunt, est opertum:* ergo tantum est opertum non prædestinatis, seu peccatoribus, scilicet in pœnam peccati. Resp. 1. Unde adversarii probant, ex ipsa Scriptura, hæc esse dicta in vera Scriptura, & non in aliqua tantum ficta? Resp. 2. dist. ant. Ipsa Scriptura ait, se esse claram tunc, quando est ritè applicata. conc. ant. absque illa applicatione. neg. ant. & conf. certum enim est, quod multi, applicantes sibi eam per spiritum privatum erroneum, vel rationem tantum naturalem &c. acceperint eam in malo sensu, & erraverint. Dices. Ergo applicatio est dignior verbo DEI. Resp. neg. illatum; nam vel Ecclesiæ definitio est etiam verbum DEI, & est paræ dignitatis: vel non est verbum DEI, & est inferioris dignitatis, & est infallibilis quidem, ac clarior, sed tantum in linea inferiori applicationis.

191. Ad 1. confirm. Textus ille (ut eum intelligunt SS. Patres complures, Augustinus, Chrysostomus, Ambrosius, Origenes, Tertullianus) potius probat contra hæreticos, non esse impossibilem observationem mandatorum DEI. Dein, etiamsi textus hic debeat accipi de intelligentia mandati, sermo in eo est de mandato per Moysen explicato, & applicato: non verò de omnibus aliis ad fidem necessariis. Si contendere velis, eum textum de omnibus ad fidem necessariis intelligendum esse, id difficulter probabis. Sed etiam, hoc omisso, respondeo, textum intelligendum esse de omnibus, supposito, quod ritè sint applicata. Ad 2. confirm. dist. ant. S. Paulus id dicit de Evangelio ritè applicato. conc. ant. nondum applicato. neg. ant. & conf. Apostolus loquitur de Evangelio jam prædicato, cui noluerunt multi, etiam post signa, & miracula, credere. Similiter explicandi sunt alii textus. *Joan. 7. v. 17.* *Siquis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrum ex DEO sit.* Item *Joan. 10. v. 16.* *Vocem meam audient.* Item *1. Corinth. 2.*

v. 15. *Spiritualis autem judicat omnia;* significant enim tantum, quod facientibus, quod est in se, non defuturum sit auxilium DEI, neque etiam legitima verbi Divini applicatio, quæ posita poterunt ritè cognoscere, & judicare.

192. Ob. 5. Quidquid est de substantia fidei, dici potest contineri in symbolo Apostolorum: sed idem etiam continetur in Scriptura: ergo. Resp. Inprimis quod attinet ad minorem, ea negari posset; namque intemerata Matris Divinæ virginitas, quæ in symbolo clarè continetur, non ita clarè ex Scriptura sola potest monstrari. Pariter nec descensus Christi ad inferos factis potest ostendi ex Bibliis solis. Sed major omnino est falsa. An non enim de substantia fidei nostræ est, quod Filius sit Patri consubstantialis: quod sit incarnatus, seu homo factus, non per unionem tantum moralem, sed physicam: quod baptismus hominibus ad salutem necessarius sit: quod Eucharistiæ Sacramentum sit institutum à Christo, & ab omnibus fidelibus recipiendum: & alia plura, quæ longum esset recensere, quæque in symbolo non habentur.

Et cur potius spectet ad substantiam fidei, quod Christus sit sepultus, ac ad inferos descenderit: quod crucis, & non gladii mortem subierit &c. quàm illa, quæ modo allata sunt? Certè, si alia omnia, tantquam non necessaria, ad scholas ablegare velis, dicam pariter, sufficere, si credatur DEUS creator omnium, & præmiator, aut vindex: aut etiam trinus, & unus: ceterum, nec Scripturam curandam, nec aliud quidquam. Sanè eò dirigit Adversarii, qui ita loquuntur, nempe ad ita dictum adaphorismum, qui præter pauca mysteria, quæ credenda proponit, alia omnia indifferentia esse, ita, ut perinde sit ad salutem, sive credantur, sive negentur, pessimè docet.

ARTICULUS III.

An Traditio sufficienter applicet Verbum DEI.

193. **P**ER *Traditiones* in restricta, & Theologica significatione acceptas, intelliguntur certa Catholicæ fidei dogmata, aut etiam morum instituta, quæ Apostoli, vel à Christo Domino oretenus, vel ex suggestione Spiritus Sancti acceperunt, & postea viva voce Ecclesiæ tradiderunt, quin ea libris canonicis infererent. Itaque traditiones debent quidem non esse in Sacra Scriptura expressæ: non tamen etiam debent ex SS. Patrum voluminibus, vel aliis non canonicis scripturis, esse exclusæ. Hinc dicuntur *verbum DEI traditum*, cui opponitur *verbum DEI scriptum*, quod scilicet in Sacris Scripturis continetur.

Quod autem hæ traditiones (quæ in formula professionis fidei Tridentini vocantur

tur *Apostolica*, & *Ecclesiastica*, quasque dari itatim probabimus) mereantur etiam fidem, & quidem parem cum S. Scriptura, dubium esse non potest; nam, modò ali- quid à Christo dictum, vel à DEO revela- tum fuerit, sive dein scriptum sit, sive non, est aequè dignum assensu fidei; nec enim membrana, aut charta, pondus auctoritatis auget, ut est per se clarum. Quare duo nobis hic examinanda sunt. 1. an reverà dentur aliquaë tales traditiones, seu aliquod verbum DEI traditum. 2. an, si dentur, se- solis, absque alia regula, sufficienter appli- cent verbum DEI, sive scriptum, sive non scriptum. Et quidem, quod spectat ad pri- mum, jam antiqui hæretici traditiones nega- runt: & vel maximè eas negant moderni, Calvinus l. 4. instit. c. 8. Lutherus in com- mentar. in cap. 1. ad Galat. Brentius, Kem- nitiuss, & alii apud Bellarm. tom. 1. contr. 1. de verbo DEI. l. 4. c. 1. ac 3. Et quidem isti idèò volunt Evangelici dici, quòd præ- ter Evangelium vel novum testamentum scriptum, aliam doctrinam à Christo tradi- tam negent.

194. Dico 1. cum Catholicis omni- bus. Præter Scripturam Sacram debent ad- mitti etiam aliquaë traditiones, tanquam verbum DEI traditum. ita expressè Conci- lium Tridentinum sess. 4. in decreto de Cano- nicis Scripturis, ubi sacra synodus ait, E- vangelii veritatem contineri in libris scri- ptis, & sine scripto traditionibus, qua ipsius Christi ore ab Apostolis accepta, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu S. dictante, quasi per ma- nus tradita, ad nos pervenerunt.

Addit Concilium de se ipso loquens: Traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam ore tenus à Christo, vel à Spiritu S. dictatas, & conti- nua successione in Ecclesia Catholica conser- vatas, pari pietatis affectu, ac reverentia suscipit, & veneratur: hoc est, pari reve- rentia cum libris canonicis, de quibus im- mediatè antè est fermo: & sub finem decre- ti ait: Si quis autem libros ipsos integros, cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sa- ceris, & canonicis, non susceperit, & tradi- tiones predictas sciens, & prudens contemp- serit, anathema sit. Unde conformiter huic decreto in forma professionis fidei, quam idem Concilium edidit, debent omnes profiteri, se traditiones recipere.

Prob. 1. Scriptura Sacra ipsamet asserit, dari traditiones, & iis debere credi: ergo. ant. prob. 2. Thessal. 2. v. 14. dicit S. Pau- lus: Tenete traditiones, quas didicistis, si- ve per sermonem, sive per epistolam nostram: in quaë verba S. Chryostomus ait: Hinc est perpicuum, quòd non omnia tradiderunt per epistolam Apostoli, sed multa etiam sine scriptis: & ea quoque sunt fide digna. Quam- obrem Ecclesia quoque traditionem censuimus esse fide dignam. Est traditio: nihil quaras amplius. Idem Apostolus, 2. ad Thimoth. 2. v. 2. ait. Quæ audisti à me per multos te-

stes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt, & alios docere: ergo non tan- tum scripta, sed & audita, sive tradita, de- buerunt aliis proponi, & ab iis credi, atque iterum aliis tradi. Idem S. Paulus 1. Cor. 11. v. 2. ait: Sicut tradidi vobis, præcepta meate- netis. S. Joannes epist. 2. v. 12. ait, se mul- ta, quaë deberet ipsis significare, nolle per chartam, & atramentum perscribere: & epist. 3. v. 13. ait, se nolle per atramentum, & calamum scribere; eòquòd speret eis os ad os loqui, seu ore tenus eis multa tradere.

195. Rursus Joann. 16. v. 12. dicit Chri- stus: Multa habeo vobis dicere, sed non po- testis portare modò. & c. ultimo. v. 25. Sunt autem & alia multa, qua fecit JEsus, qua, si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros: ergo Christus multa dixit, & fecit, quaë non sunt scripta; nam, ut rectè ait Bellarminus. tom. 1. contr. 1. de verbo DEI l. 4. c. 5. quaë scripta sunt de Christo, seu totum testamentum novum, facilè una ma- nus capit. Ulteriùs, quaë Christus promisit, se dicturum, ea haud dubiè dixit post re- surrectionem suam, quando versabatur sa- pe cum discipulis, ut habetur Actor. 1. v. 3. Per dies quadraginta, apparens eis, & loquens de regno DEI: quaë autem tunc A- postoli audierunt, utique populis prædica- runt, nec tamen literis omnia commenda- runt; nunquam enim libris canonicis de Christo mundus repletus fuit.

Nec dicant adversarii, omnia esse po- stea scripta, saltem ea, quaë necessaria sunt: alias autem res potiùs indifferentes esse, & quanquam ab Apostolis aliquando tradita fu- erint, non propterea amplius esse observa- das, præsertim, cum probari non possit, quid- nam ab Apostolis traditum sit; nam falsum est, quòd omnia postea canonicè scripta sint, etiam ea, quaë ad substantiam fidei spectant; plurima enim, quaë vel maximè sunt de sub- stantia fidei, scripta non sunt, ut patet ex n. 185. Accedit, quòd plura, quaë essentia- lia, seu substantialia sacramentorum sunt, à Christo Domino tunc instituta sint, & Apo- stolis per illos quadraginta dies explicata, atque ab his Ecclesiæ tradita: quin tamen Scripturis Sacris inserta sint (valde pauca enim legimus de actis, aut dictis Christi Domini post resurrectionem) hæc autem utique spectare ad substantiam fidei nemo negat, nisi sit adiaphorista, aliis hæreticis pe- jor. Plura vide apud Bellarminum loco mo- dò citato.

196. Easdem traditiones semper summà constantià receperunt, & retinuerunt Con- cilia, & Patres. Tridentini hac de re verba dedimus n. 194. Nicænum II. anathema- tismum septimum statuit contra eos, qui doctrinas SS. Patrum, & traditionem Catho- lica Ecclesia contemnunt. S. Leo. serm. 6. de quadrages. jejuniium quadragesimale ad Apostolicam traditionem refert, sic scri- bens: Ut Apostolica institutio quadraginta dierum jejuniis impleatur. S. Chryostomi testimonium dedimus. n. 194. S. Basilius l.

de Spiritu S. ad Amphilocho. c. 27. ait: Dogmata, quæ in Ecclesia prædicantur, quædam habemus e doctrina scriptorum prodita, quædam rursus ex Apostolorum traditione, in mysterio, id est, in occulto tradita, recepimus: quorum utraque parem vim habent ad pietatem, nec his quisquam contradicit, quisquis sanè vel tenuiter expertus est, quæ sint jura Ecclesiastica; nam si consuetudines, quæ scripto prodita non sunt, tanquam haud multum habentes momenti, conemur rejicere, imprudentes & ea damnabimus, quæ in Evangelio necessaria ad salutem habentur, imò potius ipsam fidei prædicationem ad nudum nomen contrahemus.

S. Epiphanius heres. 61. ait. Oportet autem & traditione uti; non enim omnia à Divina Scriptura accipi possunt: quapropter aliqua in Scripturis, aliqua in traditione SS. Apostoli tradiderunt: quemadmodum dicit S. Apostolus: sicut tradidi vobis. S. Augustin. l. 2. de baptis. contra Donatist. c. 7. scribit. Quam consuetudinem (non rebaptizandi ab hæreticis baptizatos) credo ex Apostolica traditione venientem, sicut multa, quæ non inveniuntur in literis eorum, neque in Conciliis posteriorum: & tamen, quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita, & commendata creduntur. Idem S. Doctor. epist. 118. ad Januarium c. 1. sic scribit: illa autem, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri. Plura vide apud Bellarminum tom. 1. controu. 1. de verbo DEI l. 4. c. 7.

Accedit, quòd ab Adam usque ad Moysen verbum DEI scriptum non fuerit, & tamen Ecclesia illa in lege naturali non fuerit providentiâ Divinâ destituta, sed providè gubernata: imò de Christo ipso non scitur certò, an aliquid scripserit; epistolam enim ad Abagarum regem Edesenorum inter apocrypha Gelasius Papa rejecit. Sed etiam Apostoli non statim primis annis scripserunt Evangelium: quin S. Joannes suum scripsit valde serò, scilicet, ut Spondanus tradit, ad an. Christi 99. n. 2. circa hunc ipsum annum 99. interea autem plurima fidelibus ore tenus tradita sunt. Si ergo prima illa Ecclesia tandiu traditionibus usa est, cur non possit etiam sequens iis præter Scripturas uti? Adde, quòd ipsius Sacræ Scripturæ auctoritas non possit innotescere, nisi per traditionem, ut fuit probatum. à n. 178. igitur traditiones necessariæ sunt in Ecclesia DEI.

197. Dico 2. Traditiones se solis, absque alia regula, non sufficienter applicant verbum DEI. ita omnes. Ratio est clara; quia inter ipsas traditiones oportet discernere, quæ verè Apostolica, seu Ecclesiastica sint, quæ verò illegitimæ: sive agatur de traditionibus doctrinalibus, hoc est, quæ spectant ad res credendas: sive agatur de moralibus, seu quæ spectant ad morum præ-

cepta; in utrisque enim potest frequenter errari: & multæ, præsertim in vulgus sparæ sunt aniles fabellæ, quasi sint articuli fidei, à majoribus traditi; cùm tamen tantùm sint ortæ ex garrulitate cujusdam indocti hominis.

Ob similia sæpe hæretici Catholicos rident: sed imperitè; nec enim, quod negatur aliqua vetula, & imprudenter credit, statim approbatur ab Ecclesia: sed quod illa prius acceptavit tanquam traditionem legitimam. Traditio autem legitima datur de aliquo dogmate non scripto (& par est ratio de aliquo præcepto, aut consuetudine) si illud Patres per diversissima tempora concorditer tenuerunt, aut, si communi omnium fidelium consensione approbatum est, aut si Doctores uno ore testentur, tale dogma per traditionem ad nos pervenisse. Tunc autem dabitur etiam traditio Apostolica, si Patres, aut Doctores, unanimiter testentur, aliquod dogma, præceptum, aut consuetudinem, ab Apostolis ad nos devenisse: vel si Patres illud, ab Apostolorum usque tempore, concorditer tenuerunt: vel, ut habet S. Augustinus citatus n. 196. si aliquid observetur à tota Ecclesia, nec tamen ab ullo Concilio inveniatur institutum. videatur Canus de locis Theol. l. 3. c. 4.

Hic insuper notandum, quòd alia sit traditio doctrinalis, quæ tunc datur, quando res aliqua non scripta, tamen ab Ecclesia universa tanquam articulus fidei habetur. Alia est moralis, quando aliquid non scriptum ab universa Ecclesia observatur tanquam præceptum. Potest autem aliqua res observari tanquam præcepta, quæ talis sit, ut humana sola auctoritate non potuisset institui: & tunc est traditio Divina: & sic sigillum confessionis, quod (ut videtur Suarezio. tom. 4. in 3. p. disp. 33. sec. 1. n. 8. & ab eodem bene probatur) non potuit imponi jure humano; eoquòd hoc non possit obligare, etiam pro casu periclitantis boni communis &c. habetur ex traditione Divina. Quod si res aliqua potuit ab humana auctoritate institui, attamen nec à Conciliis, nec à Pontificibus ullis, instituta est, & tamen à tota Ecclesia servatur, tanquam præcepta, tunc creditur ab Apostolis tradita, adeoque est traditio Apostolica: & sic jejunii quadragesimalis præceptum, ab Apostolis positum accepimus, & tanquam Apostolicam traditionem observamus.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

198. **O**B. 1. contra 1. conclus. Deu. tr. 4. v. 2. dicitur: Non addetis ad verbum: quod vobis loquor, nec auferetis ex eo. item Deut. 12. v. 32. Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam, nec minuas. Rursus Proverb. 30. v. 6. Ne addas quidquam verbis illius DEI, & arguaris, inveniariisque mendax: ergo præter verbum

bum DEI scriptum non debent admitti, vel addi traditiones. Resp. neg. conf. Ad primum textum. Resp. quod probaverimus hucusque, traditiones Divinas esse quoque verbum DEI; unde has credendo nihil addimus ad verbum, quod loquitur DEUS, nec auferimus. Alter textus, ut legenti illud caput patet, vult tantum, ut Judæi in ritu colendi DEUM utantur caeremoniis, sibi à DEO præscriptis, non verò aliis, quæ usitate erant gentilibus. Accedit, quod etiam DEUS per traditiones præcipiat; unde has observando etiam tantum facimus, quod DEUS præcipit. Tertius textus tantum eos impugnat, qui aliquid venditant pro verbo DEI, quod non est tale: atqui admittendo legitimas traditiones id non facimus; probavimus enim, eas ipsas etiam esse verbum DEI.

199. Ob. 2. *Marci 7. v. 7.* dicitur: *In vanum autem me colunt, docentes doctrinas, & præcepta hominum.* & *Matth. 15. v. 6.* *Iratum fecistis mandatum DEI propter traditionem vestram.* item *ad Coloss. 2. v. 8.* *Videte, ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum:* ergo non debemus uti traditionibus. Resp. diting. conf. non debemus uti traditionibus humanis illegitimis. conc. conf. Divinis, & legitimis. neg. conf. Uti que non debemus credere omnes fabulas, à vetulis acceptas, & denuo narratas: debemus tamen credere traditiones veras, & Divinas: quomodo autem veræ à fallis distinguendæ sint, dicemus infra. Addo, aliquas traditiones morales humanas, seu præcepta humana, utique etiam servanda; quia legitima auctoritate Ecclesiæ imposita sunt, vel consuetudine approbata, & sub obligatione introducta; unde tantum non debemus uti traditionibus humanis illegitimis.

200. Ob. 3. S. Paulus *ad Gal. 1. v. 8.* ait: *Licet nos, aut Angelus de celo, evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit:* ergo traditiones, quæ sunt aliquid præter illud, quod evangelizavit S. Paulus, sunt reiiciendæ. Resp. neg. conf. imò ex hoc textu probatur, Galatas debuisse aliquid habere pro verbo DEI, quod non erat scriptum, sed ore tenus tantum evangelizatum; nam est evidens, eâ epistolâ non contineri omnes articulos fidei. Dein illud *præterquam* significat idem, ac *contra*, ut Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, alique exponunt: sicut etiam quando *ad Rom. 16. v. 17.* dicitur: *Observetis eos, qui dissensiones, & offensa, præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab illis:* illud *præter doctrinam* necessariò significat idem, ac *contra*.

Accedit, quod utique Apostolus, in aliis epistolis, multa docuerit, & alibi etiam prædicaverit, quæ non exprimit epistola ad Galatas: ergo illud *præter* necessariò significat, idem, ac *contra*. Sic etiam explicandum est illud *Apoc. ultimo v. 18.* de

non apponendo aliquid illi prophetiæ: scilicet intelligitur, nihil apponendum esse ei contrarium, vel nihil tanquam partem illius prophetiæ, quod non est pars: non autem intelligitur, nihil prorsus aliud apponendum esse Apocalypsi; alias neque alii libri Scripturæ Sacræ essent retinendi, nec S. Joannes debuisset primum post Apocalypsin scribere Evangelium, quod tamen fecit.

201. Ob. 4. S. Paulus *2. ad Timoth. 3. v. 16.* dicit: *Omnis Scriptura, divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo DEI, ad omne opus bonum instructus.* item *Joan. 20. v. 30.* dicitur: *Multa quidem, & alia signa fecit JESUS, in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc: hæc autem scripta sunt, ut credatis; quia JESUS est Christus Filius DEI, & ut credentes vitam habeatis in nomine ejus:* ergo sola Scriptura sufficit ad credendum, & ut homo sit perfectus &c. nec necessariae sunt traditiones. Resp. neg. conf. Prior textus tantum significat, omnem, seu quamcunque Scripturam, esse ad eum finem ordinatam, ut credamus, & perfecti simus: sed non, quod se sola sufficiat. Cerrè illud *omnis* sumitur ibi distributivè: nec tamen qualibet pars Sacræ Scripturæ ad totum illum finem sufficit; alias cur non, retenta una parte, e. g. uno Evangelio, etiam reliquam Scripturam adversarii abijciunt?

Quodsi dicas, illud *omnis* sumi collectivè, id inprimis prorsus gratis dicis, & contra mentem S. Pauli, qui Timotheo vult indicare, quamlibet Scripturam esse ita utilem: dein tamen nihil probas; quia S. Paulus utique loquebatur de omni Scriptura tunc existente, & nihilominus illa se sola non sufficebat; alias Evangelium S. Joannis, quod primum postea scriptum est, esset juxta adversarios inutile, & non debuisset addi. Sed nec omnis Scriptura simul se sola sufficit ad discernendam veram Scripturam à falsâ, adeoque se sola non sufficit ad applicandum verbum DEI; quamvis ad hoc etiam sit utilis. Alter textus tantum probat, miracula scripta de Christo sufficere ad faciendam fidem de ejus Divinitate: non autem probat, sufficere ad omnia alia credenda, vel agenda; alias cur non abrogantur aliæ Scripturæ? Cerrè S. Joannes ponit particulam *hæc*, & consequenter juxta modum arguendi adversariorum, deberet ejus Evangelium solum sufficere.

202. Ob. 5. *Deutr. 17. v. 10.* ita habetur: *Et facies, quodcumque dixerint, qui præsumt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus:* ergo non debemus facere, nisi quod est juxta legem, seu Sacram Scripturam. Resp. neg. conf. vel potius ultimam ejus partem; non enim idem est tota lex, & Scriptura; nam dantur etiam leges traditæ. Imò ex hoc textu convincuntur adversarii, quod præter Scripturam admittendus sit alius judex controversiarum fidei, ut infra pluribus dicemus.

Illud

Illud *juxta legem* debet intelligi *conformiter legi*: non verò *juxta expressum textum legis scriptæ*; si enim textus esset expressus, & clarus, non esset judicium difficile, & ambiguum, in quo judices civitatis deberent variare, ita, ut opus esset adire sacerdotem, & judicem supremum, de quo tamen casu textus ille loquitur, ut est evidens legenti antecedentia.

203. Ob. 6. Ex SS. Patribus, S. Irenæus *l. 3. adversus hæreses c. 1.* ait, Apostolos, quæ prius prædicaverant, postea scripsisse: ergo Sacræ Scripturæ sufficiunt. Confir. Plures alii SS. Patres ut Augustinus, Chrysostomus, Cyrillus, docent, in Scriptura apertè inveniri omnia, quæ spectant ad fidem, morèsque vivendi: ergo traditiones nullo modo sunt necessariae. Resp. neg. ant. Nusquam S. Irenæus id docet, sed tantum ait, Apostolos prius Evangelium prædicasse, postea illud scripsisse, quod non negamus de SS. Matthæo, & Joanne; alii enim Evangelium non scripserunt: certè, quæ olim eorum nomine spargebantur Evangelia, non fuerunt authentica, sed apocrypha. Ex hoc autem non sequitur, omnia ab Apostolis esse scripta, etiam quæ sunt substantialia fidei.

Ad confir. Bellarminus *tom. 1. controuv. 1. de verbo DEI l. 4. c. 11.* admittit, quòd in Scriptura clarè contineantur omnia, quorum fides omnibus est necessaria, necessitate præcepti, ita, ut adultus cum eorum notitia possit baptizari: & de his, ait, illos SS. Patres loqui: hæc autem non sufficiunt toti Ecclesiæ, vel ejus ministris, Episcopis, prædicatoribus, administrantibus sacramenta, doctoribus &c. qui utique plus debent scire; aliàs superflua etiam essent plurimæ partes Scripturæ; unde dist. ant. SS. Patres docent apertè inveniri in Scriptura omnia, quæ sunt omnibus fidelibus communiter necessaria, om. ant. omnia prorsus, quæ ab Ecclesiâ universali debent credi. neg. ant. & conf. Nisi velis dicere, traditiones quoque aliquo modo implicite contineri in Scriptura, ut docet S. Augustinus. *l. 1. contra Cresconium c. 33.* docens, quòd, quanquam de aliqua re certum ex Scripturis testimonium non possit haberi, tamen ex Scripturæ auctoritate habeatur veritas illius rei, si tota Ecclesiâ eam rem teneat; cum Ecclesiæ auctoritatem Scriptura satis adfruat.

204. Ob. 7. SS. Augustinus, Hieronymus, Chrysostomus, & alii, sæpè docent, in rebus obscuris, de quibus non habetur testimonium clarum ex Scripturis, debere humanam præsumptionem nihil statuere: item enarrationes nostras absque Scriptura non habere fidem, sed facillè contemni: ergo. Resp. neg. conf. Si textus ipsi inspiciantur apud Bellarm. *tom. 1. controuv. 1. de verbo DEI scripto l. 4. c. 11.* patebit, SS. Patres vel tantum loqui de quibusdam materiis, de quibus non habetur traditio universalis, sed tantum aliqua assertio, vel enarratio privati auctoris: vel loqui de rebus de quibus Scriptura clarissimè loquitur, & ita, ut

clara veritas statim pateat: non licet autem à particularibus arguere statim ad universale.

Accedit, quòd, qui ex traditione aliquid probat, mediatè saltem id probet ex Scripturis, quatenus ipse traditiones, & Ecclesiâ eas tradens, fundamentum firmissimum habent in Scripturis. Cæterum, quòd isti Patres non omnino velint rejicere traditiones, est certum ex dictis *n. 196.* Nota tamen, adduci ab hæreticis aliquando textus auctorum nullatenus probatorum, qui utique nihil probant, quòsque videre poteris apud Bellarminum *loc. cit.*

205. Ob. 8. Theophilus Alexandrinus *epist. 2. paschali* ait: *Demoniaci spiritus esset instinctus, sophismata humanarum mentium sequi, & aliquid extra Scripturarum auctoritatem putare Divinum.* S. Basilus *serm. de fidei confess.* ait: *Manifesta est clapsio à fide, & superbia crimen, aut reprehendere quid ex his, quæ scripta sunt, aut superinducere quid ex non scriptis.* & *epist. 80.* *Igitur Scriptura divinitus inspirata arbitè a nobis constituatur:* ergo præter Scripturam nihil, consequenter neque traditiones debent admitti. Resp. neg. conf. Theophilus tantum reprehendit ibi Origenem, quòd Philosophorum argutias, tanquam nescio, quantum auctoritatis haberent, tractatibus suis de fide miscuerit: & sanè ob hanc verosimiliter causam Origenes in multos errores incidit. Non autem Theophilus rejicit traditiones universaliter ab Ecclesiâ receptas, nec recusat, eas tanquam verbum DEI admittere.

S. Basilus primo loco loquitur de non usurpandis temerè vocibus, quæ hæresis, vel erroris, suspicionem possent movere, & in Scripturis fundamentum non habent: & hoc utique temerè faciendum non est. Si tamen Ecclesiâ aliquando talibus vocibus utitur, non est ulla deinceps temeritas, etiam iis uti. Altero loco, seu *ep. 80.* S. Basilus tantum ait, non esse pro canone habendam aliquam consuetudinem particularem: nec loquitur de traditione universalis; quia tunc nondum erat traditio universalis, dicendi res hypostasas, seu subsistentias, aut, ut Græci juxta suum idioma enunciant, substantias, non tamen cum Latinis per substantiam intelligendo essentiam.

Agit namque S. Basilus ibi de eo, an dicendum sit, dari in DEO tres hypostasas, & unam naturam, an verò non: cumque à quibusdam allegaretur in contrarium, non esse apud se consuetudinem ita dicendi, Basilus respondet, apud alios autem eam consuetudinem esse: adeoque, cum neutra consuetudo sit traditio universalis Ecclesiæ, imò cum de usu istorum nominum omnino non habeatur traditio universalis, consequenter ex hac questio definit non possit, standum esse Scripturæ. Quid autem aliàs S. Basilus judicet de traditionibus universalibus, patet sufficienter ex *n. 196.* videri potest Bellarminus *tom. 1. controuv. 1. l. 4. c. 11.* ubi plura ex SS. Patri-

bus affert. Obiter autem hîc addo de illa consuetudine dicendi, dari in DEO tres hypostasies. Illa quidem tempore S. Basilii nondum fuit universalis: at verò progressu temporis in Ecclesiam introductus est usus istorum nominum, & defacto omnes dicunt, dari in DEO unam naturam, & tres hypostasies; quia per has modò, ex determinatione Ecclesiæ, intelliguntur Personæ; cum olim dubitatum sit, an non intelligerentur substantiæ.

206. Ob. 9. Est prorsus incertum, an, quæ Christus, vel Apostoli, ore tenus tantum tradiderunt, incorrupta ad nos devenierint: ergo non potest iis haberi fides certissima. ant. probatur partim ex longitudine temporis, per quam ea, quæ tantum audita sunt, faciliè immutantur; quia homines post diuturnum tempus non amplius bene recordantur: partim ex debilitate memoriæ, & intellectûs humani, qui sapissimè rem non integrè retinet: partim ex negligentia, & socordia hominum, qui audita, vel tradita, non sufficienti diligentia conservant: partim etiam ex malitia plurium, qui studiosè aliqua corrumpunt: & sic etiam quædam à SS. Patribus tanquam traditiones Apostolicæ afferuntur, quæ fabulæ sunt.

Resp. retroq. argumentum. Pariter posset dici, esse incertum, an legitimam habeamus adhuc Sacram Scripturam; cum & ista humanitus deperdi, vel augeri, additione etiam librorum integrorum profanorum, vel minui subtractione plurium reverè canonicorum, potuerit: item potuerit etiam corrumpi, aut studiosè à malignis, aut socorditer à negligentibus; vel imperitis descriptoribus, præsertim necdum inventâ typographiâ, ante quam diu, non tantum vetus, sed & novum testamentum, scriptum extitit. Nec dubium est, aliquos libros sacros sæpe esse vitiatos. In forma. neg. ant. sicut enim specialis providentia DEI impedit, ne Sacræ Scripturæ omnino perirent, aut ita corrumpere, ut ab Ecclesia corruptio adverti non posset; ita etiam speciali DEI providentiæ, quæ Ecclesiam semper gubernat (ut inferius pluribus ostendimus) est attribuendum, quòd legitimæ traditiones adhuc perseverent.

Accedit, quòd multæ traditiones, saltem libris antiquissimorum Patrum, jam insertæ sint, vel usu constanti, & praxi roboratæ, ut e. g. observatio jejuniî quadragesimalis, ac paschatis &c. Quòd autem unus, vel alter Pater, aut alius Doctor, & vel maximè plebs indocta, erraverit, non obest; cum & ipsi homines fuerint: quando autem Patres concorditer aliquid tradunt, etiam successivè secundum ordinem temporum, quibus vixerunt, & contrarium ut hæreticum rejiciunt, tunc, si illa res sacris literis non contineatur, ex traditione Apostolica ad nos pervenisse censenda est. Contra secundam conclusionem non est, quod objiciatur, vel quòd non ex dictis n. 2. (ubi de Sacra Scriptura) solvi queat; unde ad alia pergimus.

R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

ARTICULUS V.

An saltem Spiritus Privatus sufficienter applicet verbum DEI.

207. **P**er spiritum privatum, cui sectarii plurimum tribuunt, & ad eum tanquam ad ultimum asylum confugiunt, nihil aliud intelligitur, quàm illustratio interna, vel intellectio, dictans aliquid credendum, aut faciendum: qua hæretici dicunt, animum interiore cujusque hominis à Spiritu S. intus doceri. Hanc Spiritus S. (ut vocant) interiore illustrationem ipsi statuunt ultimam regulam applicativam credendorum: imò Schvvenfeldiani, ac Libertini, auctoribus Copino, & Quintino, ut refert Bellarminus tom. 1. contr. 1. de verbo DEI. l. 1. c. 1. etiam sacros libros aspernantur, & solas inspirationes internas attendunt: alii autem modestiores Sacram Scripturam recipiunt, sed ejus explicationem ab illa illustratione, seu spiritu privato, petunt. Et si quidem verum esset, quòd Spiritus S. quemvis privatum ita illustraret, utique sufficiens applicatio verbi Divini haberetur: at hoc ipsùm Catholicis meritò negant, & dicunt, præteritam illam S. Spiritus illustrationem non universaliter omnibus dari, & privatum illum spiritum, quem hæretici adstruunt, non esse Spiritum S. veritatis, & pacis, sed spiritum nequam, mendacii, & contentionum.

208. Dico itaque cum Catholicis omnibus. Spiritus privatus nec absque Scriptura sufficienter docet credenda, nec ipsam Scripturam, seu verbum DEI, ritè applicat. Probat. Spiritus ille privatus non est infallibilis, sed incertus, & in quibusdam necessariò falsus: ergo non potest esse illustratio Spiritus S. prob. ant. quoad 1. partem. Nullus hæreticus præ altero probare potest, suum spiritum privatum esse præ aliorum spiritu legitimum, certum, atque Divinum: ergo spiritus hic privatus est in omnibus incertus. Si antecedens negetur, probari debet veritas spiritus unius præ altero: quod hucusque hæreticorum nullus præstitit, sed neque unquam præstare poterit: id quod mox etiam positivè probabimus.

Prob. jam ant. quoad p. 2. Omnes hæretici, Lutherani, Calvinistæ, & alii, allegant pro se spiritum illum privatum, & interim plurima docent contradictoria: ergo hic spiritus in quibusdam est necessariò falsus; nam contradictoria non possunt simul esse vera. ant. est iterum certum; quia Lutherani, & Calvinistæ, ac alii sectarii, in plurimis inter se dissentiunt. Sic Calvinistæ ex suo spiritu privato recipiunt epistolam S. Jacobi tanquam canonicam: Lutherani eam rejiciunt. Econtra isti admittunt realem Corporis Christi præsentiam, saltem in sumptione Eucharistiæ: negant eam Calvinistæ. Imò ipsi Lutherani circa numerum sacramentorum, circa naturam peccati originalis, circa plurima alia, inter se ipsos dis-

fentiunt: ipseque Lutherus sibi ipsi sapissimè contradixit, atque Augustana Confessio toties jam est immutata, ut primam faciem minimè referat.

Quod autem nullus hæreticus præ altero probare possit, spiritum suum aliis esse præferendum, patet; quia nec miraculis, nec prophetiis, nec aliis indicis, se specialiter à DEO missos ostendunt. Sed nec apparet major in una, quàm in altera parte scientia, seu doctrina: & si hæc etiam daretur, tamen non majorem, quàm humanam, adeoque nunquam infallibilem auctoritatem, conciliaret. Nec dicant, se probare spiritum suum ex Scripturis; nam in primis utraque pars Scripturas allegat, cui igitur magis credendum? Scriptura certè clarè uni præ altera palmam non tribuit; unde ejus interpretatione opus est ad aliquid concludendum. Sed iterum una pars ex suo privato spiritu Scripturam interpretatur in hanc, altera in alteram partem: dic OEdipe, quam melius? Accedit, quòd hac ratione probetur spiritus privatus ex Scriptura, legitimè, ut volunt, intellecta, seu ex legitima interpretatione Scripturæ: & hæc ipsa interpretatio probetur ex spiritu privato: quod est ambulare in circulo vitioso.

209. Prob. 2. conclusio. Spiritus privatus non est regula à Christo relicta: ergo. prob. ant. Christus fideles jussit adire Ecclesiam in dubiis; hinc illud *Matth. 18. v. 17. Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus;* hinc teste Apostolo *ad Ephes. 4. v. 11. DEUS Ecclesie dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in edificationem corporis Christi;* hinc in Ecclesia, jam primis Apostolorum temporibus, instituta sunt Concilia publica, ad definiendas dubias fidei quæstiones: quæ omnia essent superflua, & inania, si quemlibet hominem privatum Spiritus S. interius in animo doceret: imò etiam ipsi adversarii frustra laborassent, dum conati sunt, suas opiniones tot libris, summo labore editis, stabilire.

Confr. 1. Christus, utpote auctor pacis, & charitatis, voluit, ut omnes idem crederent: atqui, si spiritus privatus, quem hæretici adstruunt, esset norma credendi, quivis crederet, quod vellet, fieretque mera dissensio, & confusio in Ecclesia DEI; cum plurimi ex spiritu suo privato aliis contradicant, ut experientia quotidiana demonstrat. Nec posset jam redargui ullus tanquam hæreticus; cum semper prætexere posset, à spiritu suo se ita doceri: quod tamen est manifestè falsum; cum DEUS, sicut voluit permittere hæreses, ita voluerit, eas agnosci, atque vitari. Et utique Christum voluit, Ecclesiam suam instituere, ut bene ordinatam rempublicam, in qua semper debet esse magistratus publicus, qui lites decidat. Confr. 2. Christus voluit potius homines per alios homines instrui,

quàm per se, vel per Angelos: sic *Act. 9. v. 7. Paulum, cui ipse apparuerat, misit ad Ananiam. Act. 10. v. 5. Cornelium, post apparitionem Angelicam, misit ad Petrum, ut adverteret. S. Augustinus l. 1. de doctrin. Christ. in prologo sub medium.*

210. Prob. concl. 3. Vel spiritus privatus datur in omnibus hominibus, vel tantum in aliquibus: neutrum potest dici: ergo. prob. 1. p. si datur in omnibus omnino, etiam rusticis, atque pueris omnibus capacibus, tunc debet admitti, quòd puer, vel rusticus quivis (dummodo, ut aliqui exigunt, Divinum ritè imploret auxilium, & bene rebus Divinis sit affectus) statim absque alia instructione posset discernere veram S. Scripturam, ab omnibus aliis libris, veros articulos fidei ab omnibus falsis; & nunquam deberent hæreticorum ministri ullum ex suis subjectis corrigere, nec ullum esset erroris periculum: quod est evidenter falsum.

Prob. 2. p. Si tantum aliqui habent illum spiritum, debent isti probare, se eo esse donatos; aliàs, cur magis credat rusticus Lutherano, quàm Calvinistæ? Et cur, obsecro, credam, Spiritum S. interius revelasse veritatem aliquot Lutheranis Ministris, vel Calvinistis, & eam celasse tot Summos Pontifices, totque Concilia, ex doctissimis, & piissimis viris, toto orbe convenientibus, collecta? Quodsi dicatur, unum hominem esse doctiorem, quàm alterum, jam dictum est, hanc esse tantum prerogativam majoris auctoritatis humanæ, quæ non sufficit. Dein non est alligatus Spiritus S. doctrinæ humanæ: quin hac ratione orirentur novæ dissensiones, & discordiæ, circa modum, & rationem probandi, quòd e.g. Lutheranus sit doctior Calvinistæ, vel vicissim; unde rudes nunquam haberent ullam infallibilem regulam, cui se conformarent: imò nec docti; cum nec ipsi sciant, an Spiritum privatum habeant, & utique possint falli, atque rationem naturalem, vel naturalem noticiam, pro supernaturali illustratione habere: præterquam, quòd & ipsi possint, & quandoque etiam debeant, ab aliis corrigi atque doceri, adeoque non semper præsentem habeant infallibilem assistentiam Spiritus S. Unde, à primo ad ultimum hic spiritus privatus tandem nihil aliud est, quàm cujusque opinio propria, deceptionibus pluribus obnoxia, atque adeo auctoritas nullo modo plusquam humana, & vel maximè fallibilis, consequenter ad fidem nullo modo sufficiens.

211. Nec dicas cum quibusdam, superpremum, ac simul unicum judicem controversiarum fidei, esse Christum, qui per internas inspirationes, seu privatum spiritum loquatur; nam in primis contra hanc replicam militant omnes rationes hucusque contra spiritum privatum allatae. Dein ulterius contra est. Vox judicis, ferentis determinativam sententiam, debet esse publica, & manifesta, non autem occulta, aut dubia, quam litigantes non intelligant, vel qui-

quisque pro se allegare possit; quid enim prodesset, si iudex humanus in tenebris, utrique litigantium seorsim, ac tacite in aurem, sententiam diceret, ita, ut neuter perciperet, quid alteri diceret, imò nec iudicis personam, ac vocem, ab alterius persona, ac voce, certo discerneret? Num tali ratione litem componeret? atqui ita se haberet Christus, si, ut adversarii volunt, per spiritum internum privatim cuique loqueretur, ut expendenti patebit.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

212. **O**B. 1. Scriptura sæpe tradit, nos doceri interius à spiritu privato: ergo hic applicat sufficienter verbum DEI. Antequam ad particulares textus deveniamus, noto, hoc argumentum, saltem juxta Schvvenkfeldianos, & Libertinos, nihil probare; cum hi Scripturæ auctoritatem aspernentur. Dicunt quidem ipsi, hoc argumentum esse ad hominem, scilicet, ad nos, qui Scripturam Sacram veneramus: quod licet verum sit, tamen respectu ipsorum argumentum efficax esse non potest; cum juxta ipsos nitatur fundamento nullius roboris: & ad summum nos argueret inconsequentiae doctrinæ. Sed nempe, quando videntur Sacra Scripturæ, ac SS. Patres aliquid in ipsorum favorem dicere, maximi ponderis sunt: si ipsis aperte adversentur, ut ordinariè fit, nullius momenti habentur. In forma. neg. ant. Jam ad textus particulares, quibus hoc ant. conantur probare. Itaque

213. Ob. 2. Christus *Joan. 1. v. 9.* dicitur *lux vera, quæ illuminat omnem hominem.* & c. *6. v. 45. Erunt omnes docibiles DEI. Omnis, qui audit, à Patre, & didicit, venit ad me.* item *6. v. 17. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrum ex DEO sit.* & c. *10. v. 16. Vocem meam audient:* his, & similibus clarè docemur, Spiritum S. esse internum doctorem, & quemlibet privatim instruere: ergo. Resp. neg. mi. tantum enim dicitur in his textibus, quòd DEUS fideles doceat, & ipsi ejus vocem audituri sint: non tamen exprimitur, an vox illa interna sit, an externa: & præsertim minimè dicitur, quòd DEUS absque prævia applicatione, per vocem externam facta, interius verbum suum clarè loquatur.

214. Ob. 3. *Joan. 14. v. 26.* dicitur de Spiritu S. *Ille vos docebit omnia.* item *1. Joan. 4. v. 1.* dicitur: *Nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus, si ex DEO sint.* item *psal. 84. v. 9. Audiam, quid loquatur in me Dominus DEUS:* ergo Spiritus S. loquitur, docetque interius. Resp. neg. conf. Primus textus non probat, quòd Spiritus S. omnia doceat interius absque externa etiam voce: sed ab hoc prorsus abstrahit: imò potissimum ille textus tendit ad solos

Apostolos, quibus specialiter est datus Spiritus S. & ad Ecclesiam, cui etiam Spiritus S. assententia est promissa. Secundus potius probat oppositum, scilicet interiores animi sensus, & cogitationes probandas esse, an à Spiritu S. sint, vel non: prima autem probatio esse debet, an sint conformes sensui Ecclesiæ.

Tertius textus ad summum probat, dari aliquas illustrationes internas, quibus DEUS alloquatur fideles, quod utique concedimus: sed ex hoc non sequitur, quòd illa illustrationes infundi soleant nullo præcedente magisterio externo: quòd ex tanquam tales statim in se ipsis cognoscantur, & discernantur ab inspirationibus mali spiritus, nec ad aliam regulam examinari, aut probari debeant: nec denique sequitur, quòd præter has inspirationes non sit Ecclesiæ DEI necessarius alius iudex controversiarum, ad quem, aut in defectu illustrationum, aut in dubio de earum origine, vel intelligentiâ, recurri possit. Hucusque dicta vel maximè confirmantur ex eo, quòd nec Christus, nec Evangelistæ, nec Propheta, nec Scripturæ aliæ, ad inveniendam, & probandam veritatem, nos unquam mittant ad spiritum privatim: sed sæpe ad Scripturas, sæpe ad iudicium sacerdotum &c.

215. Ob. 4. S. Paulus *1. Cor. 2. v. 15.* ait: *Spiritualis autem judicat omnia, & ipse à nemine judicatur.* & *1. Thessal. 4. v. 9.* De *charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis; ipsi enim à DEO didicistis, ut diligatis invicem.* & *Matth. 23. v. 8.* *Vos autem nolite vocari Rabbi; unus est enim Magister vester.* ergo. Resp. ad 1. quærendo, an non ipsi adversarii sæpe judicent suos etiam superintendentes, vel ministros, quos utique spirituales esse concedent? unde, quòd spiritualis non judicatur, significat tantum, eum non judicari, in quantum spiritualis est, aut in quantum judicat secundum regulas fidei, atque prudentiæ. Quòd autem omnia judicet, iterum non significat, quòd per privatim spiritum omnia intelligat: sed quòd de omnibus non tantum terrenis, & animalibus (quæ sola novit homo animalis) sed etiam de spiritualibus, & altioribus rebus, saltem de generibus singulorum, licet non de singulis generum, iudicium ferre possit. videatur Canus *de locis Theol. l. 2. c. 8. respons. ad 6. & 7.*

Alter textus ad summum probat, DEUM unam veritatem, scilicet charitatem fraternam, eis manifestasse: quanquam ex textu non constet, an id factum sit externa instructione, an sine ista: alia autem plurima Thessalonicenses non ita didicerunt; aliàs enim frustra eos Apostolus per epistolam docuisset: imò expressè idem Apostolus *cod. cap.* ait, eos à se aliquid accepisse, hoc est, instructionem aliquam, secundum quam eos vult ambulare. Tertio textu non prohibet Christus in universum, nomen, & officium magistri (aliàs quomodo

S Paulus 1. *Thimoth.* 2. v. 7. de seipso scriberet: *Positus sum ego Prædicator, & Apostolus (veritatem dico, non mentior) Doctor gentium:* sed tantum prohibet ambitiosum affectum ad eum honorem. Dicitur autem Christus unus Magister, quatenus est præcipuus, cujus nomine alii loquuntur. Non autem solus ipse instruit interius omnes; aliàs cur misisset in omnem terram Apostolos?

216. Ob. 5. *Jeremia* 31. v. 33. ait DEUS: *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam: & ero eis in DEUM: & ipsi erunt mihi in populum: & non docebit ultra vir proximum suum, & vir fratrem suum, dicens: cognosce Dominum; omnes enim cognoscent me à minimo eorum usque ad maximum.* & 1. *Joan.* 2. v. 27. *Non necesse habetis, ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus:* ergo DEUS in corde per unctiorem, seu Spiritum S. omnia docet. Respondet ad 1. S. Augustinus *l. de spir. & liter. c. 24.* prioribus verbis: *Dabo legem &c.* significari gratiam novi testamenti: posterioribus autem: *Et non docebit &c.* ait idem Sanctus Doctor, significari premium fidei, seu beatitudinem, in qua omnes electi videbunt DEUM à facie ad faciem. Si quis contendat, etiam verba posteriora de hoc tempore via intelligenda esse, respondet Bellarminus *tom. 1. controvers. 1. de verbo DEI. l. 3. c. 10.* sermonem ibi esse, non de omnibus fidei mysteriis, sed de sola noticia unius DEI, quæ in novo testamento utique longè magis obvia est; cum nemo fermè jam idola colat, adeoque omnes facillimè unum DEUM agnoscant, ita, ut quasi nulla, præsertim speciali instructione, opus sit.

217. Ad alterum textum respondetur, sensum ejus esse, quòd necesse non sit, ut aliquis eos doceat aliquid contrarium iis, quæ jam docti sunt ab Apostolo: & certè, si juxta interpretationem adversariorum accipiendus esset hic textus, ita, ut sensus ejus sit, quòd non sit necessarius ullus alius doctor, quam internus, deberent omnes Prædicantes tacere, & cessare aliquando à repetitis clamoribus, quibus concionem solent obruere. Sanè S. Joannes ibi non vult dicere, fideles in nullo opus habere doceri (aliàs enim cur scripsisset ad eos epistolam, & cur DEUS Apostolos, & doctores Ecclesiæ dedisset, ut dictum n. 209.) sed, sicut patet ex contextu illius capituli, vult S. Evangelista tantum dicere, fideles non opus habere quibusdam pseudoapostolis, doctrinam aliam ab Apostolica tradentibus; hinc versu immediatè præcedenti præmittit, verba illa: *Hæc scripsi vobis de his, qui seducunt vos, & c. 3. v. 7.* ait: *Filioli, nemo vos seducat.*

Emmanuel Sa ait, eo textu significari, non esse necessarium, ut quis eos doceat illa, quæ jam prius didicerunt, vel ad salutem necessaria sunt; nam unctio &c. (seu Christianismus; Christianus enim est idem, ac unctus, à verbo græco *chrisinate*, quod unctiorem significat) seu doctrina Christia-

na docet ea omnia. Bellarminus *tom. 1. controvers. 1. de verbo DEI. l. 3. c. 10.* etiam dicit, posse explicari eum textum, ut significet, fideles non necessariorum esse docendos ea, quæ jam ab Apostolis docti erant: & habet hæc explicatio fundamentum in ipsa epistola 1. *Joan.* cum *cod. c. 2. v. 24.* præmittatur: *Vos, quod audistis ab initio, in vobis permaneat:* ubi videtur sanè loqui Apostolus de auditione externa, scilicet ratione Apostolicæ prædicationis. Addit idem Cardinalis, si aliqui Catholici essent circumfessi ministris prædicantibus, Lutheranis, vel Calvinistis, ut eos perverterent, non malè talibus scripturam aliquam Catholicam: *Non necesse habetis, ut aliquis Lutheranus, vel Calvinista, doceat vos doctrinam Christi; omnino enim, quæ vos scire oporteat, jam didicistis, & tenetis ex prædicatione Ecclesiæ.* Tandem, quando adversarii aliqui dicunt, omnem aliam regulam, extra spiritum privatum, esse humanam, & fallibilem, iis respondetur dicendo, regulam infallibilem, atque certissimam facile assignari Ecclesiam, tanquam columnam, & firmamentum veritatis, cujus definitiones, ob assistentiam Spiritus S. dubia infallibiliter resolvunt: sed hæc pluribus probanda sunt: quare sit,

QUÆSTIO II.

De Ecclesia, & Signis Creditibilitatis.

ARTICULUS I.

An detur aliqua Vera Religio, seu Ecclesia in mundo.

218. **H**ÆC quæstio de Ecclesia, cum fundamentum sit plurimum decisionum, quibus quæstiones controversæ à Catholicis deciduntur, dignissima utique est prolixiori explanatione. Ut autem methodicè procedamus, prius inquirendum, an detur aliqua vera religio in orbe: rum, an Christiana aliis sit præferenda: tandem, an ex multis, quæ Christianas, seu à Christo ortas, se jactant, Catholica sit præ aliis vera. Hoc ultimum si evicerimus, facile erit ostendere, eam esse visibilem, & sensibilem, ac externam regulam applicativam verbi Divini. Addenda dein erit una, vel altera conclusio, adhuc inter Catholicos Theologos controversa ad majorem eruditionem.

Religio autem hæc non accipitur pro habitu illo infuso, seu virtute morali, qua cultum DEO deferimus: multò minus accipitur pro statu religioso, intra quem se mortales DEO specialiter per vota substantialia consecrant, & hinc *Religiosi* vocantur: sed *religio*, prout hæc accipitur, est *doctrina de DEO, & Divinis, ac præcipue de cultu,*